

МЕНИДЖЪР

цена 7 лв. www.manager.bg

КОИ СА
КАНДИДАТИТЕ
ЗА МЕНИДЖЪР
НА ГОДИНАТА
2021

Брой 7 (273) юли – август 2021

РАДОСЛАВ КОШКОВ

Обичам да
режисирам
това, което
искам да се
случи

КОЛКО ЩЕ
СТРУВАТ
ПАРИТЕ УТРЕ

ЗАЩО Е
НЕОБХОДИМА
ГЛОБАЛНА
ДАНЪЧНА
РЕФОРМА

ФЛОРЕНТИНО
ПЕРЕС:
СТРОИТЕЛ НА
ФУТБОЛНИ
ГАЛАКТИКИ

Новият ID.4

100% SUV

100% електрически

Комбиниран разход на електроенергия в кВтч/100 км: 16,9-15,5 (NEDC);
комбиниран CO₂ емисии в г/км: 0. Енергиен клас A+.
Изображението е илюстративно и може да съдържа опционално оборудване, което се доставя срещу заплащане.

volkswagen.bg

УПРАВИТЕЛ

ДЕНИЦА ДИМИТРОВА ✉ dadimitrova@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

ВЕСИСЛАВА АНТОНОВА ✉ vantonova@manager.bg

РЕДАКТОР СПЕЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

ВЕНЦИСЛАВ САВОВ ✉ vsavov@manager.bg

АРТ ДИРЕКТОР

РОСЕН ЙОРДАНОВ

ДИРЕКТОР ПРЕДПЕЧАТ И ПРОИЗВОДСТВО

БОРИСЛАВ МИРАЗЧИЙСКИ

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ

МИЛЕНА ВЪЛЧИНОВА

КОРЕКТОР

СЕНКА СИМЕОНОВА

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР

МАРТИН ИВАНОВ ✉ mivanov@manager.bg

МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА

КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА

✉ kaleandrova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ РЕКЛАМА

ЕЛЕНА ПАНАЙОТОВА ✉ epanayotova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ МАРКЕТИНГ И КОМУНИКАЦИИ

МАГДАЛЕНА МАРТЕВА-СИМЕОНОВА

✉ mmsimeonova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ СЪБИТИЯ

МАРТИН ГЕОРГИЕВ ✉ martingeorgiev@manager.bg

МЕНИДЖЪР ПРОДАЖБИ И АБОНАМЕНТ

МАРИН ГЕНОВ ✉ mgenov@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

НА САЙТА „МЕНИДЖЪРНЮЗ“

ИРИНА ВЕЛЕВА ✉ iveleva@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА САЙТА „ОБЕКТИ“

ВЛАДИМИР ТОДОРОВ ✉ vtodorov@obekti.bg

РЕДАКТОРИ НА САЙТА „НОВИТЕ РОДИТЕЛИ“

ВЕСЕЛИНА МОНЧЕВА ✉ vmoncheva@noviteroditeli.bg

ДЕСИСЛАВА БАЛКАНСКА ✉ dbalkanska@noviteroditeli.bg

ДИРЕКТОР ФИНАНСИ И АДМИНИСТРАЦИЯ

ДЕНИЦА КОЦЕВА ✉ dkotzeva@manager.bg

КОРИЦА

Юлиан Донов

Мечтите стигат по-далеч, когато са в екип

Когато във фирмата някой човек или екип реши и започне да се състезава с останалите, това не е много добре. Състезавай се с конкуренцията.“ Думите са на един от главните ни герои в този брой. Регионалният мениджър на Schneider Electric за България, Албания, Северна Македония и Косово Радослав Кошкоф. Здравословната конкуренция ни движи напред и постоянно ни стимулира да предлагаме най-доброто, на което сме способни. Провокира смелостта. Летните месеци винаги са били възможност да се отпуснем, да се отдадем на безметежни разходки по плажа, на коктейли и партита с приятели. Тогава и хъсът за конкурентни битки сякаш е в покой, или по-точно в режим на презареждане. Предвидили сме обаче, че между плажа и новия сезон сте си оставили място в мислите за търсене на нови възможности. Надяваме се текстовете, които създадохме за вас, да ви дават полезни идеи.

Предстои ви среща и с мениджъра на един от най-популярните клубове в света „Реал“ (Мадрид) Флорентино Перес.

Завръща ли се инфлацията. Според последните данни на Националния статистически институт тя се ускорява и на годишна база достига до 2,7%. Много оптимизъм и положителен заряд има в текста за предприемчивите ученици от русенската математическа гимназия, които заедно със своята преподавателка разработват приложими бизнес идеи и вярват, че „мечтите стигат по-далеч, когато са в екип“.

С това интересните текстове не се изчерпват, за да разберете кои са другите, останете в компанията на „Мениджър“ и нашите автори.

Om ekuna

Печат

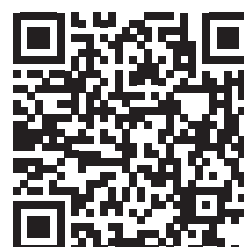
АЛИАНС ПРИНТ

пълноцветно обслужване

Издава „МИТ ПРЕС“ ООД,
част от „ВМ ФИНАНС ГРУП“ АД

Абонамент за „Мениджър“ тук:

съдържание

Game On

- 6 МАЛКИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧИ С ГОЛЕМИ МЕЧТИ**
Четири десетокласници от Русе създадоха биоалтернатива на стиропора
- 9 ДОСТЪПНИЯТ ЛУКС**
Каква е рецептата за качествено четене
- 11 ЕНЕРГИЙНИ ХАПКИ**
Книгите, които си заслужава да прочетете по време на лятната отпускат
- 12 УЧАСТНИЦИТЕ В КОНКУРСА „МЕНИДЖЪР НА ГОДИНАТА 2021“**
Кои бизнес лидери подадоха документи за участие в състезанието
- 14 ТЕМА: КОЛКО ЩЕ СТРУВАТ ПАРИТЕ УТРЕ**
Завръщането на инфлацията

Longform

- 20 ТЕНДЕНЦИИ В КЛИМАТИЧНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ**
Глобалното състезание е по-важно от победата
- 24 СМЕТКИТЕ ЗАД ТОКИО 2020**
Въпреки сериозната опозиция и дългия списък от отказали се атлети Олимпийските игри започнаха
- 27 ПОБЕДИТЕЛИТЕ И ГУБЕЩИТЕ ОТ ЕВРО 2020**
Равносметката след първенството

Leadership

- 32 НОВИТЕ НАЗНАЧЕНИЯ**
Повишенията на мениджърите
- 36 ПРОФИЛ ОБИЧАМ ДА РЕЖИСИРАМ ТОВА, КОЕТО ИСКАМ ДА СЕ СЛУЧИ**
Радослав Кошков, регионален мениджър на Schneider Electric за България, Албания, Северна Македония и Косово
- 44 СТАНДАРТЪТ ЗА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ НА РАБОТНОТО МЯСТО**
Д-р Пламен Димитров за духовното равновесие на работното място

- 46 СТРОИТЕЛ НА ФУТБОЛНИ ГАЛАКТИКИ**
Флорентино Перес управлява „Реал“ (Мадрид) с желязна ръка
- 50 ЗНАЕМ КАК СЕ ПОСТИГА УСПЕХ**
Д-р Георги Георгиев, кантора „Георгиев и Колев“
- 52 ХОРАТА ТРЯБВА ДА СА В ОСНОВАТА НА ВСЯКО УПРАВЛЕНСКО РЕШЕНИЕ**
Никола Готрон, „МЕТРО България“

Business

- 54 КРАЯТ НА ОФШОРКИТЕ**
Защо глобална данъчна реформа?
- 58 ОТГОВОРНИ ФИНАНСИ**
Доколко зелени са зелените инвестиции
- 60 УСЛОВИЯ ЗА МОДЕРЕН БИЗНЕС**
Дружеството на бъдещето
- 62 МАЛКИТЕ ВНОСКИ НОСЯТ ДЪЛГОСРОЧНА ДОХОДНОСТ**
Татяна Иванова, ОББ
- 64 РЕПУТАЦИЯТА КАТО ПРИОРИТЕТ**
По-далече от политиката
- 66 75 ГОДИНИ ДЗИ**
Коста Чолаков за юбилея
- 70 БЕЗ РИСК ОТ ЗАГУБА НА ДАННИ**
Назаем от блога на А1
- 72 LIREX: ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ**
Добрите цифрови решения оптимизират бизнеса

**73 ОПТИМИЗИРАНЕ НА РАЗХОДИТЕ
В ОБЛАКА**

SoftwareONE използва изкуствен
интелект в помощ на бизнеса

Green

**74 ЗЕЛЕНИЯТ ПРЕХОД
КЪМ НАШИЯ НОВ СВЯТ**

Какво обсъдиха експертите
на форума на сп. „Мениджър“

CSR

**80 ВЛАСТ ЗА ХОРАТА,
ИМИДЖ ЗА БРАНДА**

Еволюцията на корпоративната
социална отговорност следва
обществената необходимост

**83 ПО-ОТГОВОРНИ, ПО-ЗЕЛЕНИ,
ПО-УСТОЙЧИВИ**

Питър Копиец, „Загорка“ АД

**84 В ПОДКРЕПА НА БЪРЗО
ПОРАСТВАЩИТЕ**

Екатерина Анчева, УниКреди Булбанк

**86 ДОБРИТЕ ПОСЛАНИЦИ НА
УСТОЙЧИВИ КАУЗИ**

Гергана Димитрова,
„Kaufland България“

**88 БИЗНЕСЪТ, КОЙТО НАТИСНА
БУТОНА RESET**

Милена Драгийска, „Лидл България“

**90 С ФОКУС ВЪРХУ УСТОЙЧИВОТО
БАНКИРАНЕ**

Добрмир Добрев,
„Райфайзен България“

92 СИЛАТА НА СПОДЕЛЕНИТЕ ЗНАНИЯ

КСО програмите на Huawei

Ad&Media

**94 ПЪРВИ БЪЛГАРСКИ ЛЪВ В КАН
ОТ MCCANN**

Представителството на рекламната
агенция у нас с бронзово отличие от
фестивала Cannes Lions

98 РЕКЛАМАТА Е ГЛАГОЛ

Дейвид Суда, творчески директор на
WMC Gray в Прага

100 ЕВОЛЮЦИЯТА НА АЛГОРИТМИТЕ

Какви са инструментите на Facebook
за по-голяма видимост в мрежата

**102 ВАШИЯТ ПРОДУКТ
НЕ Е ВАШИЯТ БИЗНЕС**

Големите компании са по-податливи
към маркетингово късогледство

Life

106 ПРОМЕНЕНИЯТ ХОЛИВУД

Близкото бъдеще на
киноиндустрията носи интересни
промени за зрителите. Как ще
гледаме филми?

110 КОД: СИНЬО

На кой плаж да отидем в Гърция?

Shot

**113 ПЕТ НЕЩА, КОИТО НАУЧИХ
ПРЕЗ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ**

От София Коем

Малките предприемачи с големи мечти

Четирима десетокласници от Русе създадоха биоалтернатива на един от най-масово използваните в бита материал – стиропора.

Константин, Йоана, Цветелина и Мартина вече правят планове за собствена производствена база

✍ Георги Хр. Георгиев 📁 личен архив

Какво ви идва наум, когато чуете „вредни за околната среда продукти“? Най-вероятно веднага бихте посочили пластмасовите сламки, найлоновите торбички или пък въглищата, които все още се използват за отопление и производство на енергия. Вероятността стиропорът да намери място в личната ви класация е

много ниска. Истината обаче е, че стиропорът, известен още като полистирен, се разгражда изключително бавно. В природата той се разпада на малки бели топчета, които са много леки и лесно попадат в почвите, реките или пък могат да бъдат погълнати от птиците и животните. За разлика от сламките и торбичките обаче няма мащабни информационни

кампании за вредите от стиропора, нито пък се приемат закони срещу неговата употреба. В България стиропорът не се рециклира, а самият процес по преработването му е по-сложен и изисква повече ресурси в сравнение с другите рециклируеми материали. Опитът на другите страни от ЕС е сходен, като само 25% от опаковките от полистирен се рециклират в Испания. Има и добри примери в страни като Дания ефективно могат да бъдат рециклирани до 80% от този тип продукти за пакетиране. Предвид широката употреба на стиропора в бита на съвременния човек, било то в строителството, транспорта, хранително-вкусовата промишленост, опаковането на електроуреди и дори в производството на декорации, проблемът с полистирена определено е сериозен и изисква повече внимание.

Решението на младите

С нелесната задача да намерят решение на този проблем с рециклирането на стиропора се заемат четирима десетокласници от Математическата гимназия „Баба Тонка“ в Русе. Със сериозната подкрепа на техния ръководител, преподавателката по математика и информационни технологии Нели Тихомирова, младите предприемачи Цветелина, Мартина, Константин и Йоана създават учебната компания BioFoam, която се занимава с производството и продажбите на разградима алтернатива на вредния за природата стиропор. Учебната компания BioFoam спечели два приза на младежкия бизнес форум „Изгряващи звезди 2021“, организиран от „Джунитър

Ачийвмънт България“ – наградата за кръгова икономика EIT Raw Materials и наградата на медиите за обществен принос. Основният продукт, с който BioFoam се представя на 13-ото издание на младежкия бизнес форум „Изгряващи звезди“, представящ стартиращ, е биостиропор от изсушени водорасли и използвана хартия. Екипът вярва, че тяхната разработка може да замени традиционния стиропор във всички аспекти – от декорации и транспорт на чупливи уреди до строителство и производство на съдове за хранене.

„До идеята за създаване на биостиропор стигнахме след дълго проучване на вредите от традиционния материал. Вдъхновихме се от Biomus – компания, произвеждаща биоопаковки, които ни показаха, че има бъдеще в биоалтернативите. След една много полезна лекция с тях и още доста проучвания имаме готова идея, която всички заедно променяхме и подобрявахме, докато се зароди биостиропорът на BioFoam“, разказват учениците.

Формулата на успеха

До този момент производството на техния продукт е в домашни условия с по-дръчни материали. Младите иноватори обаче са имали и възможността да посетят лабораторията на Научно-изследователския строителен институт, където са им помогнали с тестване на топлоизолационните качества на материала и други негови свойства.

От BioFoam уверяват, че при сегашното производство и формула техният биостиропор може да се използва за всякакви декоративни елементи, както и за уплътнение при транспорт на чупливи уреди. Десетокласниците продължават да работят и по формула, която да им позволи да внедрят продукта в строителството като изолация.

„Имаме проведени няколко домашни опита относно запалимост и устойчивост на удари, а топлоизолационните ни свойства са близки до тези на реалния стиропор“, разказва екипът.

Биоалтернативата на стиропора

Освен това учениците открили наскоро, че продуктът им може да има различни свойства в зависимост от типа водорасли, използвани за неговата разработка. „През последния месец сме се фокусирали върху това и пробваме различни варианти, за да можем да предлагаме повече и по-разнообразни употреби на биостиропора“, споделят те.

Следващата голяма цел

Учебната компания има амбицията да си купи цех за производство и да започне сама да отглежда водораслите, нужни за биостиропора. По законите на стратегическото планиране тази цел все още е далечна, но учениците вярват, че могат да я постигнат. „Бихме

могли да произвеждаме промишлено чак след като сертифицираме продукта си като строителен материал, което отнема и време, и средства. Идеята ни още в началото беше да вземем водораслите от българските концесионери, стопанисващи плажове по Черноморието, но ако водораслите от тях са недостатъчно, ще се наложи да отглеждаме и сами“, споделят идеите си за бъдещо развитие младите предприемачи. От BioFoam вече могат да се похвалят и с потенциални клиенти, като учебната компания

Смелите експериментатори в процес на работа по продукта

е набрала много последователи в социалните мрежи.

Ръководителят на учебната компания Нели Тихомирова връща малко лентата назад и разказва, че екипът всъщност сам се е събрал в настоящия си вид. „В началото на учебната година предложих на две от децата да се включат в проекта на JA „Зелено сътрудничество отвъд граници“. Те сами решиха да станат екип, а след това намериха още двама, за да се включат като учебна компания. Самият екип си пасна много добре, работят заедно и допълват уменията си, а освен това се сблизиха много като приятели“, споделя тя.

По думите на Тихомирова процесът по създаването на учебната компания и на биостиропора не е бил никак лесен, но децата са успели да преодолеят трудностите заедно. „Заради натовареността си в училище и всички други неща, с които се занимават, много пъти са работили до късно, гонили са срокове и са прекарвали по цели часове във видео разговори. Освен в главния проект участваха и в няколко съпътстващи състезания, което също им отне много време, но те сами прецениха, че ще се справят, и наистина успяха“, казва тя.

„Най-важното за успеха на младите предприемачи е предаването на опит и приемствеността между поколенията. Малките предприемачи трябва да имат големи мечти. Трябва да мечтаят за нещо, което наистина искат. Когато се борят за мечтата си, тогава ще имат успех, а не когато се борят за амбициите на другите. Мечтите стигат по-далеч, когато са в екип“, вярва Нели Тихомирова. **M**

Достъпният лукс

**Каква е рецептата за качествено четене:
добра светлина, затворен лаптоп, обърнат с екрана
надолу телефон и спряна музика**

✍ Александър Шпатов

В своите „Изповеди“ св. Августин Блаженни отбелязва една странна чудатост на миланския епископ св. Амвросий – когато четял, очите му вървели по страницата и сърцето му търсело смисъла, но гласът му мълчал, а езикът му бил неподвижен. Чудатост – просто защото в древността единствено четенето на глас било нормата. Пунктуацията, заглавните букви и отстоянията между думите все още не били измислени и съответно единственият начин да разбереш какво току-що си прочел бил първо ти самият да го изслушаш. (И не – никои не е пазел тишина в библио-

теките, точно обратното.) Как ще се научим да четем, зависи от навика, който сами ще си създадем. Всеки започва от нулата. Нямаме гени за четене. Арабите свикват да местят погледа си по страницата от дясно наляво, китайците – да асоциират йероглифите с конкретни думи и да ги чуват в главата си директно, без въобще да имат нужда от указанията на фонетичната азбука. И точно по същата причина, ако сме се учили да четем преди ерата на екраните, невроните ни са си създали трайни връзки именно за четене на хартия. От истинско книжно тяло, което да държим и прелистваме с ръцете си, а не от екран, за който

десетки програми и алгоритми всяка секунда да се борят да отвлекат вниманието ни към нещо друго.

Не че някак си не се справяме и с четенето от екран, напротив, ежедневното писмено общуване (независимо дали чрез социалните мрежи, имейли, онлайн медии или даже добрите стари книги) никога не е било по-интензивно, отколкото сега. Но и никога не е било по-разконцентрирано. Да си го кажем честно – никои не чете докрай Фейсбук постове, по-дълги от десет реда. На български казваме „четене по диагонал“, но редица изследвания доказват, че очите ни чертаят по екрана по-скоро буквата F: Заглавието и началото изчитаме съвестно и докрай, няколко реда малко по-надолу – също. От там нататък все по-нехайно продължаваме надолу със скролването (съвсем нова дума за съвсем нов феномен).

Не истинско четене, а skimming (букв. обезмасляване). Обиране само на онова, което плува на повърхността. Безкритично, без емпатия и без вникване във всички останали пластове, които тази повърхност от набързо мернати параграфи крие. Колкото по-гълъг мейлът, толкова по-кратко четенето му. Ако сте честни със себе си, убеден съм, ще си признаете, че и при вас е така. (Убеден съм също и че ако тази статия не бе излязла на хартия, поне една трета от читателите ѝ вече щяха да препускат надолу по параграфите.)

Със своите кратки градски **Александър Шпатов** се нарежда сред най-разпознаваемите и харесвани нови български писатели. Автор на сборниците #НаЖивоОтСофия (2014, преведен и на английски под заглавие #LiveFromSofia), както и на „Том 2.0“ (2015), в който са събрани оптимизирани разкази от първите му три книги: „Бележки под линия“ (2005), „Разкази под линия“ (2008) и „Календар с разкази“ (2011). Отличен е с наградата „Южна пролет 2005“ за най-добър дебют, както и с наградата за литература на Столичната община за 2015 г. Шпатов е председател на Сдружението за градски читални и главен инициатор на проекта читАлнията в Градската градина на София. Докторант е по теория на четенето.

Причината е ясна – в условията на т.нар. икономика на вниманието всеки и всичко се опитва да те отклони към себе си. Прочетеното никога не излиза безплатно, не казвам нищо ново. Неслучайно на английски се казва to pay attention. Ние наистина плащаме именно с вниманието си и всъщност качествено четене е най-достъпният лукс, който всеки може да си позволи. Цената – пълната концентрация само и единствено върху текста. Возили са ме таксигици, които гледат паралелно три мача от Шампионската лига от таблета си, докато безаварийно ме откарват до вкъщи, имам приятели, които нямат никакъв проблем да си пишат по вайбър, да слушат наред с това някой подкаст или аудиокнига и същевременно да карат в най-лявата лента по магистралата, но все още не съм виждал никой, който може да изчете „По пътя“ на Керуак зад волана на път за морето. Мултимаскингът е чуждица, напълно несъвместима с четенето. Или поне с качествено четене, когато говорим за хора като нас, научени да четат от хартия. Както отбелязва Мариане Улф, един от най-известните изследователи на проблематиката на четенето в дигиталната епоха и автор на фразата Skimming is the new normal, може би в бъдеще поколенията, израснали с таблети още от люлката, ще развият двойствена грамотност (bi-literacy). Веднъж за четене на хартия, и втори път като съвсем отделен процес в мозъка ни – за мултимаскинг четене от екран. Предстои да разберем. Дотогава – моята рецепта: добра светлина, затворен лап-

Ако сме се учили да четем преди ерата на екраните, невроните ни са си създали трайни връзки именно за четене на хартия.

топ, обърнат с екрана надолу телефон и спряна музика. Ако книгата е интересна, скоро потъваш в нея и неусетно се изолираш от странични гразнители. Когато трябва да пратя нещо наистина важно, винаги пиша максимално кратко, а ако няма как, оцветявам ключовото в червено, подчертавам или направо надигам глас в капс лок. Ако чета от екран, затварям всички излишни прозорци и вдигам шрифта на текста. Режимът за четене, който повечето програми предлагат, също е улеснение. Разпечатването – също (спестеното в хартия плащаме двойно, обирайки само повърхността на смисъла.) И рецептата на Джеф Безос, който на срещите с екипа си отдавна е забранил пауърпойнт презентациите, заменяйки ги със следното: Всеки получава шест страници доклад, в който темата, която ще се обсъжда, е разказана като история с пълнокръвни изречения (а не с план и таблици) и прекарва следващите 30 минути, четейки тази история в пълна тишина наред с всички останали присъстващи. Едва след тези 30 минути на пълна концентрация върху текста – дискусията, за която всички са били свикани. Възхотът на „Амазон“, струва ми се, доказва, че този половин час въобще не е пропилян напразно. **M**